

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Lar 1E-2E (Menen, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2019A287
Januari 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Wouter Van Goidsenhoven, Clara Thys

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksoopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	16
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	17
1.4.1.1	Landschappelijke situering	17
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	22
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	23
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	24
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	24
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	33
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	34
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	37
1.5	Synthese	41
2	Bibliografie.....	43

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 5: Huidige toestand terrein (bron: opdrachtgever).	15
Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	15
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	20
Figuur 11: Hoogteverloop, N-Z (bron: Geopunt).	20
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	23
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).	25
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	34
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	35
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van 1883 (Bron: Cartesius).	36
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart, 1911 (Bron: Cartesius). ...	36
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	37

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	38
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	38
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	39
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	39
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	40

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	7
---	---

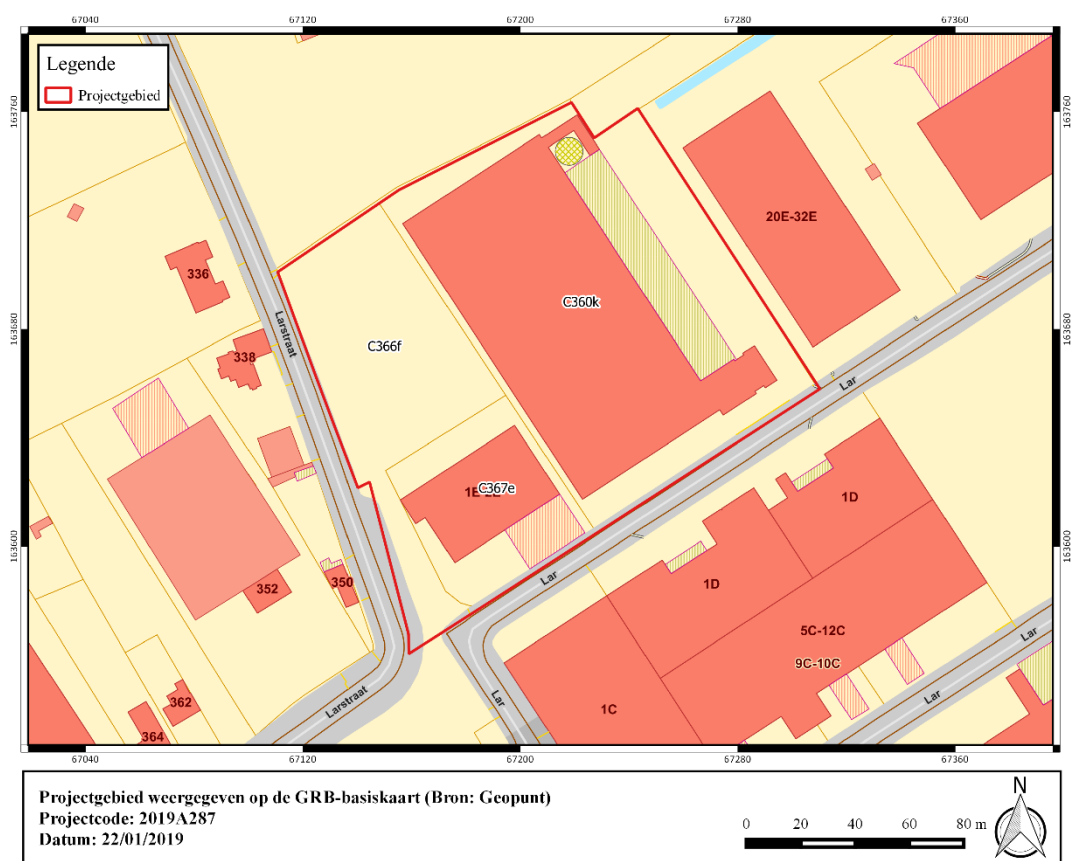
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

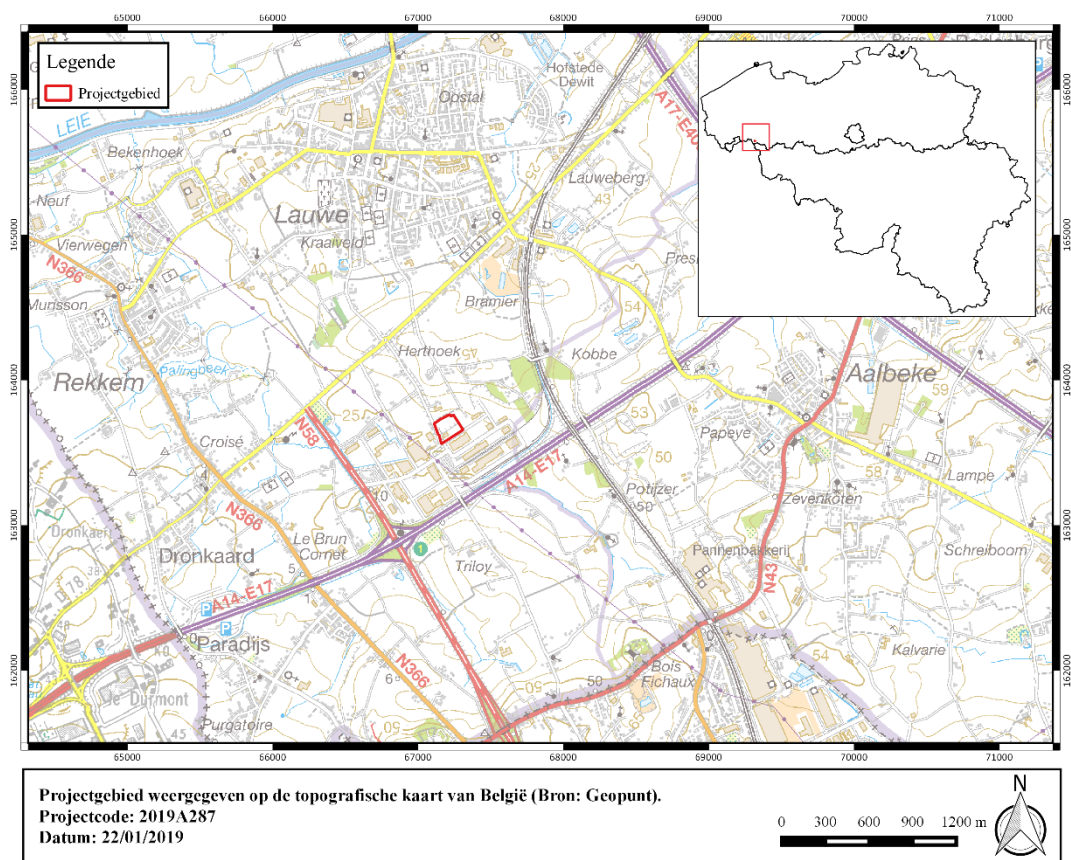
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Menen
	Deelgemeente	Lauwe
	Postcode	8930
	Adres	LAR 1 E – 2 E 8930 Menen
	Toponiem	Lar 1E-2E
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 67018 Y _{min} = 163526 X _{max} = 67395 Y _{max} = 163788
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Menen, Afdeling 3 (Lauwe); Sectie C, nr's: 366f, 360k, 367 ^e Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als landbouwgebied, deels in een zone bestemd als gebied voor milieubelastende industrieën, deels in een zone bestemd als transportzone. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 5000 m² of meer beslaat.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 2,25 ha, de bodemingreep bedraagt 9260 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. Het terrein is op heden nog bebouwd en verhard.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Menen LAR 1^E-2E werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Ferrariskaart, 1771-1777
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp, 1842-1879
- Topografische kaart 1883
- Topografische kaart 1911

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

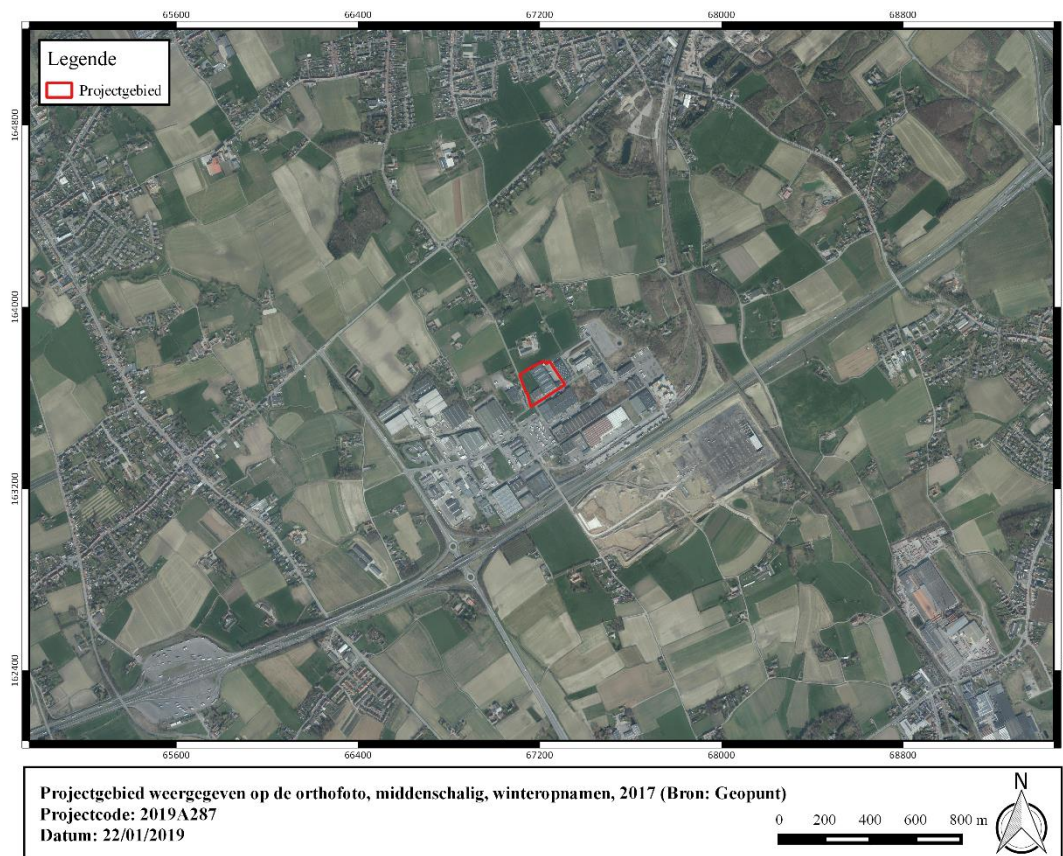

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Lauwe, deelgemeente van Menen in de provincie Oost-Vlaanderen. De Leie vormt in het noorden de natuurlijke grens met Wevelgem. In het oosten grenst Lauwe aan Marke en Aalbeke en in het zuiden en zuidwesten aan Rekkem. In het westen vormt de Meenensebeek de grens met Menen.

Het plangebied maakt deel uit van het industrieterrein LAR, en situeert zich ca. 1,9 kilometer ten zuiden van de dorpskern van Lauwe en 2,4 kilometer ten zuidoosten van de dorpskern van Rekkem

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De geplande werken hebben betrekking op een oppervlakte van 9260 m², waarvan op heden 1500 m² is bebouwd en bijkomend 1080 m² is verhard. Het overige deel van het terrein waar de werken worden uitgevoerd is in gebruik als grasland. Aan de perceelsgrenzen is vrij dichte vegetatie in de vorm van struiken aanwezig.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de uitbreiding van een bestaand gebouw over een oppervlakte van ca. 6660 m². Aan de zuidelijke zijde van deze uitbreiding wordt een parkeergelegenheid en inrijlaan richting de los-en laadkades aangelegd (740 m²). Het overige deel van het terrein wordt ingericht als groenzone (1860 m²).

De gecombineerde oppervlakte van de geplande werken bedraagt dus 9260 m².

De nieuwbouw wordt aangelegd door middel van paalfunderingen tot ca. 9 m-mv. Voor de vloerplaat van het gebouw wordt een bodemingreep voorzien tot ca. 50 cm-mv. Ook voor de buitenaanleg (parking en groenzone) dient een bodemingreep gerekend te worden van 50 cm-mv.

Ter hoogte van de geplande ontwikkeling situeert zich op heden een gebouw met een oppervlakte van 1500 m². Aansluitend ten zuiden hiervan situeert zich verharding over een oppervlakte van 1080 m². Het bestaande gebouw is niet onderkelderd. Aan de zuidzijde situeert zich wel een laad en loskade die dieper is uitgegraven. De bebouwing wordt verwijderd en de verharding wordt uitgebroken.

Figuur 5: Huidige toestand terrein (bron: opdrachtgever).

Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschalgig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

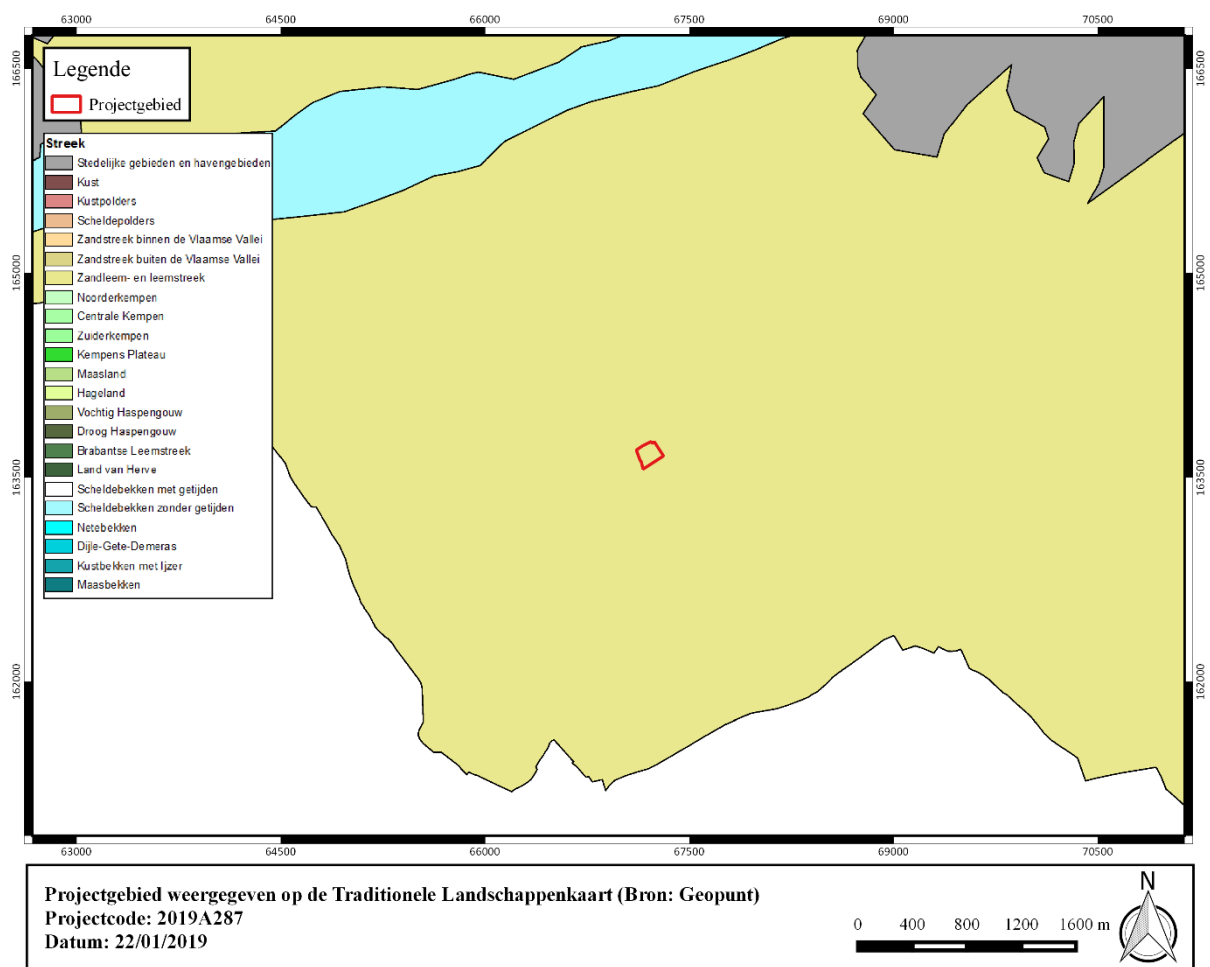
Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

1.4.1.1 Landschappelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in de zandleem- en leemstreek, in het westelijk deel van het lemig Schelde-Leie interfluvium. Het onderzoeksterrein is gelegen op een hoogte van ca. 27.8-28 m TAW. In het zuidelijk deel van het plangebied situeert zich een laadkade tot een diepte van 26.75 m TAW. Aan de westelijke zijde van het plangebied is een steile daling tot 24.5 m TAW waar te nemen. Dit zeer duidelijke afgetekende hoogteverschil is allicht antropogeen van aard, wat impliceert dat er in het verleden vermoedelijk maaiveldwijzigingen van het terrein hebben plaatsgevonden. De omvang en aard van deze maaiveldwijzigingen is door het ontbreken van beschikbare bodemonderzoeken niet gekend.

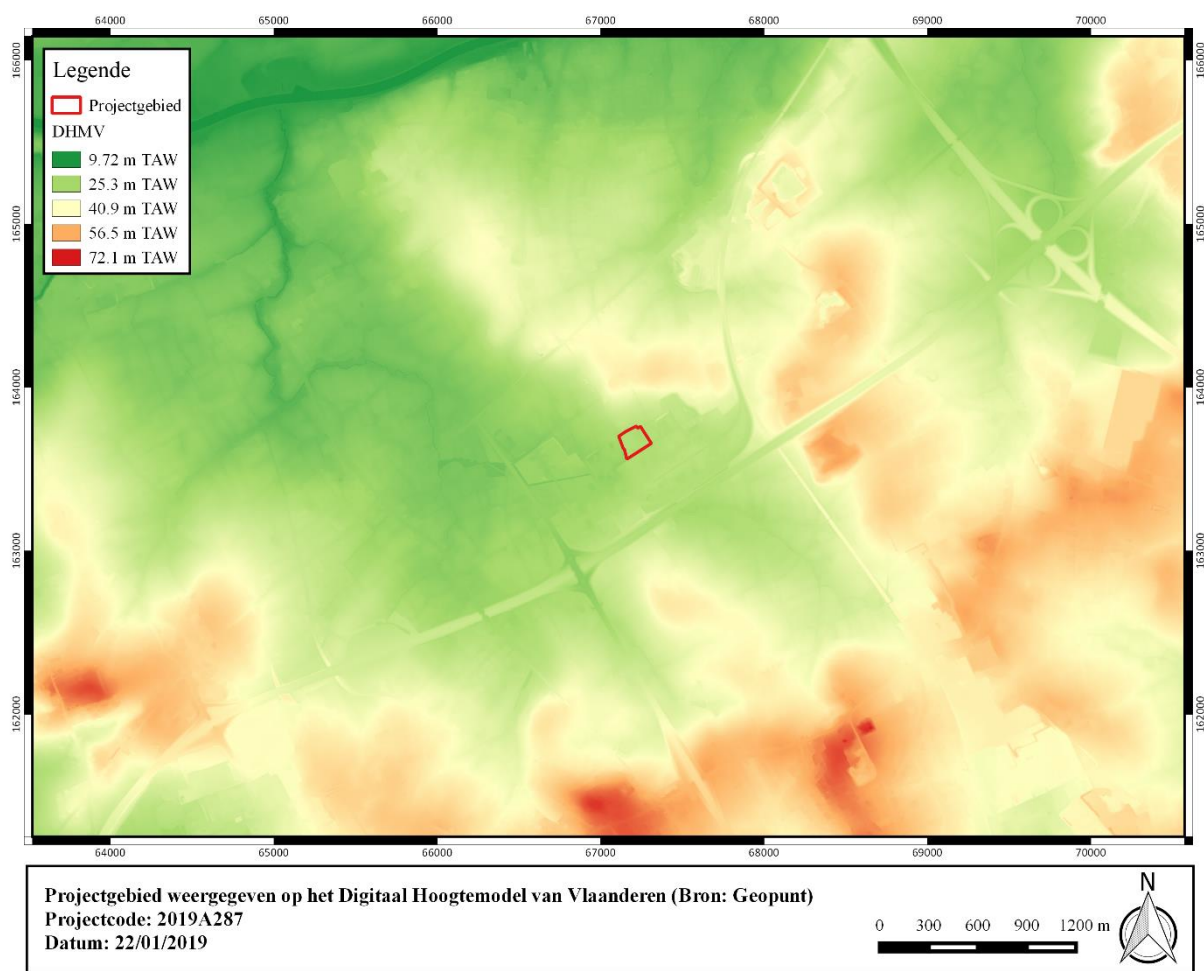
Op een terrein ca. 180 meter ten zuidoosten, zijn op 30 januari 2018 7 controleboringen uitgevoerd door ADEDE. Hieruit bleek dat een groot deel van het onderzoeksgebied met minimaal 80 cm was opgehoogd. Op 120 cm diepte trof men nog aangevoerde grond aan die verzadigd was met water. Daarom kon een diepere bodemopbouw niet vastgesteld worden. Wel kan gesteld worden dat waar de B-horizont aanwezig was, deze niet vergraven was.³

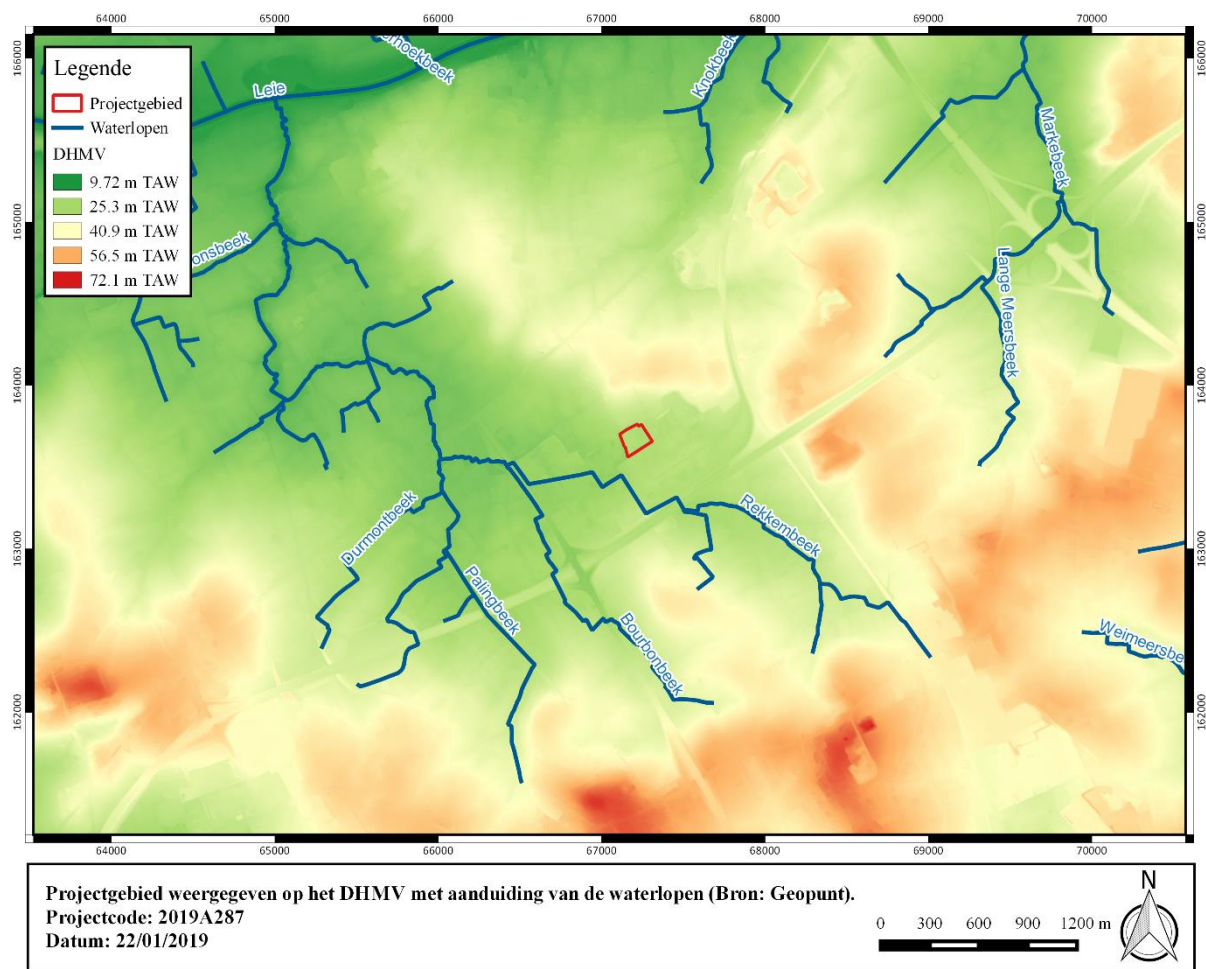
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

³ Verleysen, A. & Van Wetteren, S. 2018. Archeologienota LAR-Noord, ADEDE, 55 p.

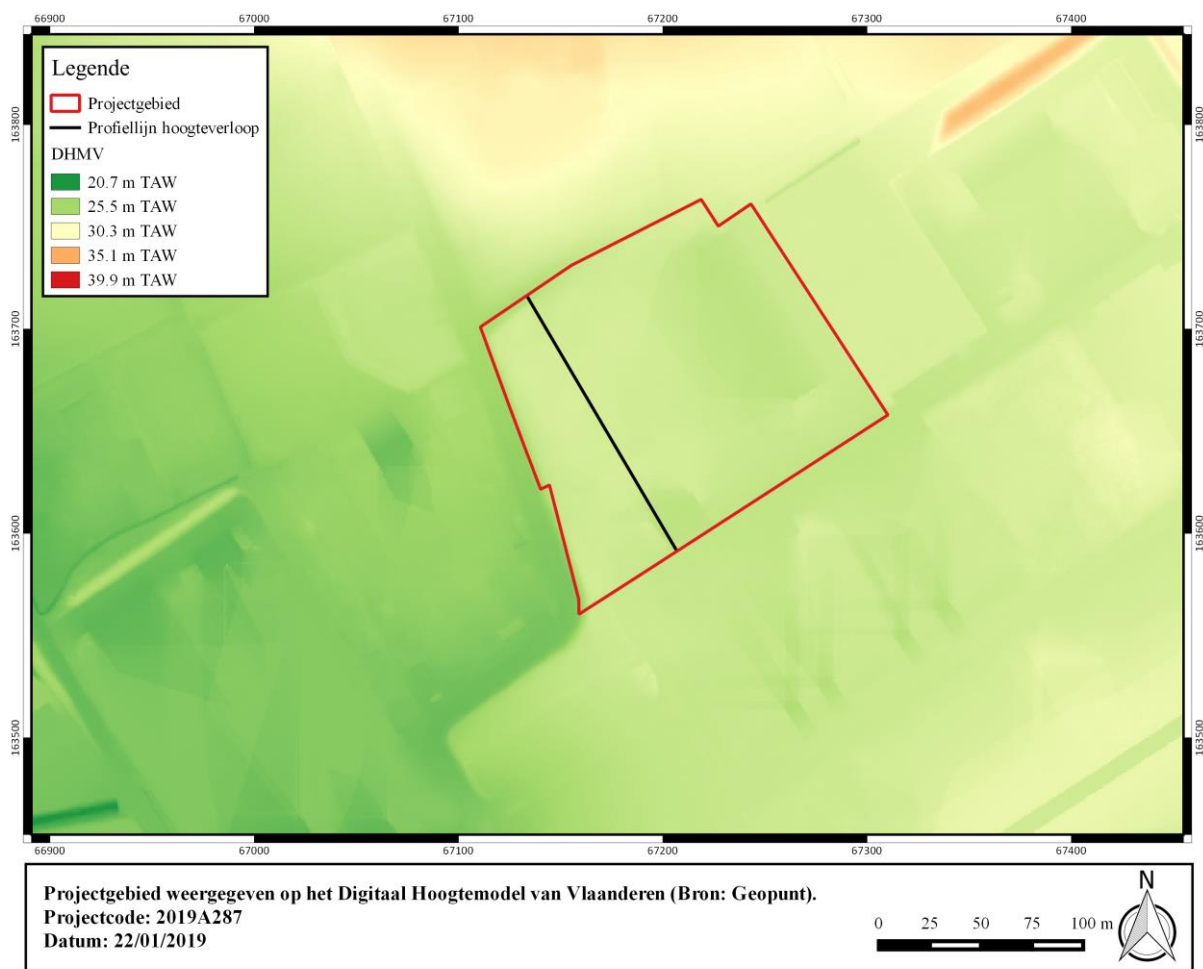

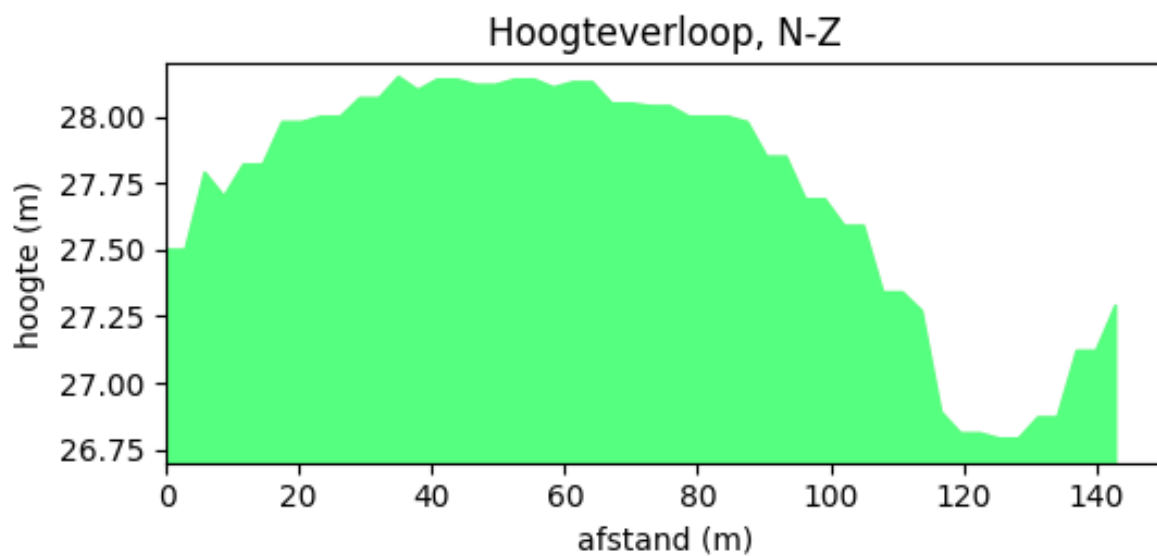
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

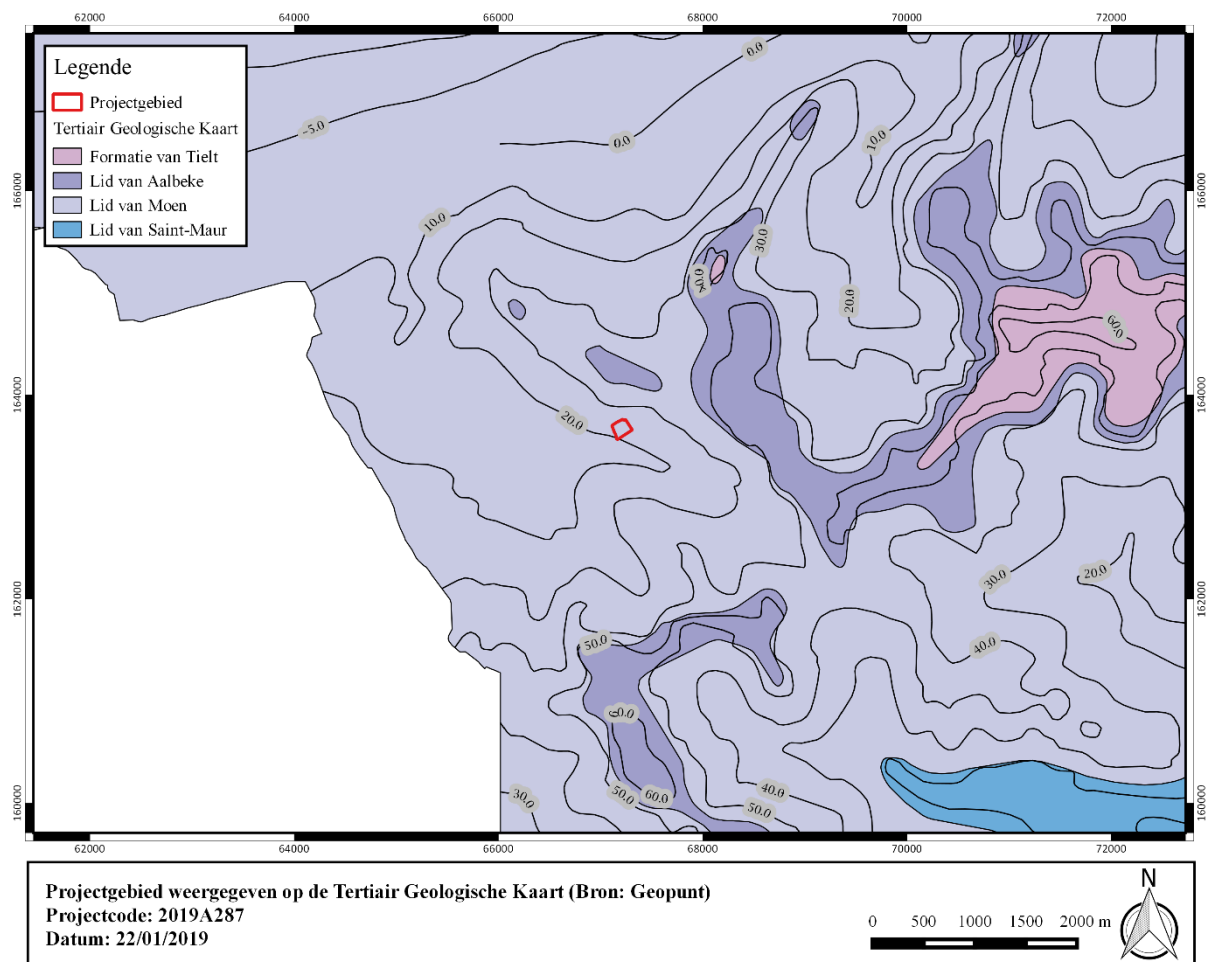
Figuur 11: Hoogteverloop, N-Z (bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Lid van Moen (Formatie van Kortrijk). Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het Lid van Moen is afgezet tijdens een periode van zeespiegelschommelingen, wat resulteerde in een heterogeen sedimentpakket. Het is een grijze kleiige silt, waartussen intercalaties voorkomen van zand met grof glauconiet of gebroken schelpresten. Deze grove lagen zijn vermoedelijk afgezet tijdens stormperiodes (tempestieten). Naar het noorden en noordoosten toe gaat deze eenheid over naar een meer homogene kleiigere afzetting.

De insnijding, waar de Rekkembeek nu stroomt, is duidelijk te zien op de isohypsen weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart.

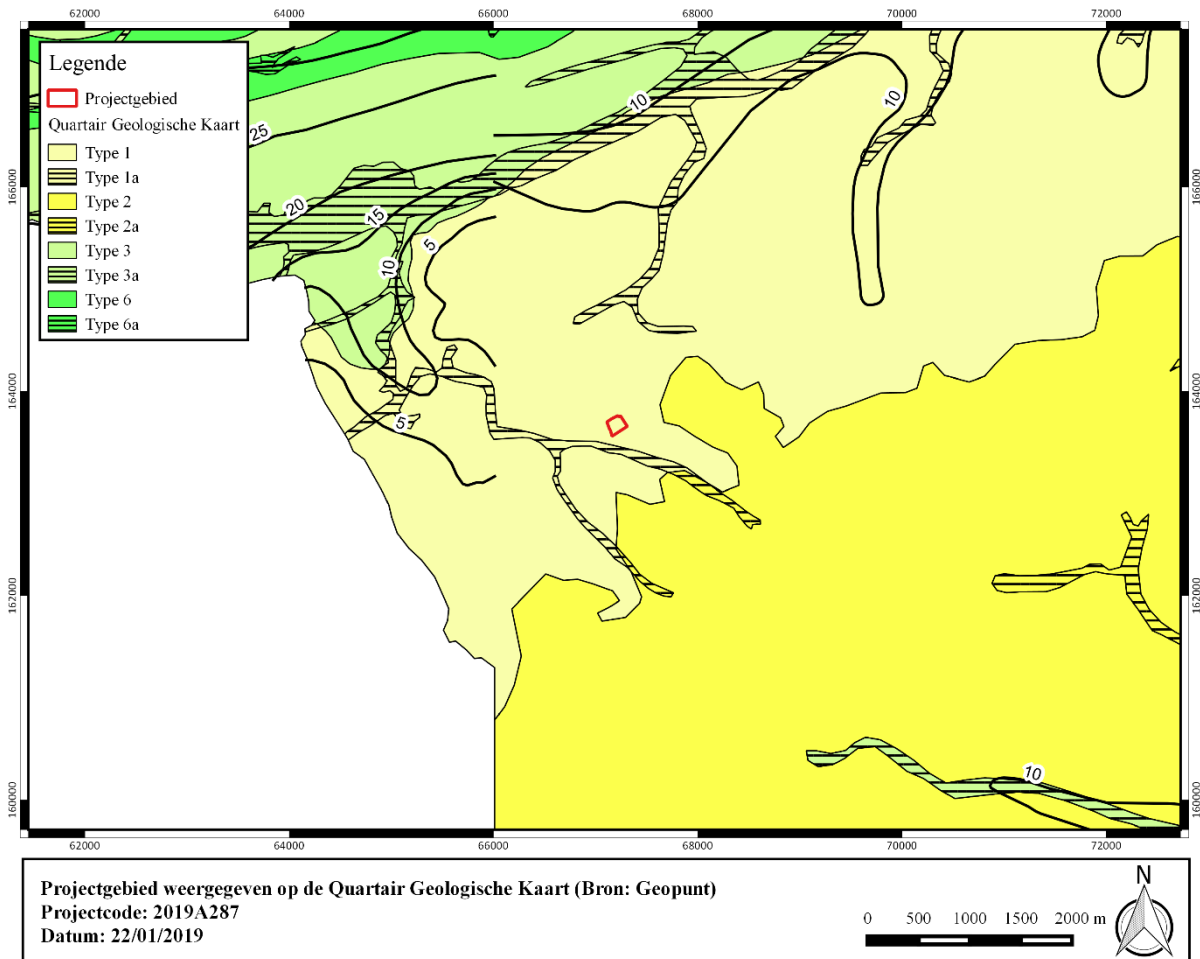

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

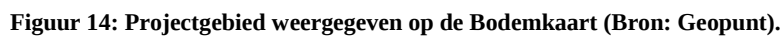
1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

Het bodemtype Lca is een matig droge zandleembodem met textuur B horizont. De Ap horizont rust op een E horizont van ca. 40 cm dik of rechtstreeks op de textuur B horizont. De textuur B is aangereikt met klei en sesquioxiden en is een bruin zwaar zandleem. Roestverschijnselen beginnen tussen 80 en 120 cm.

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

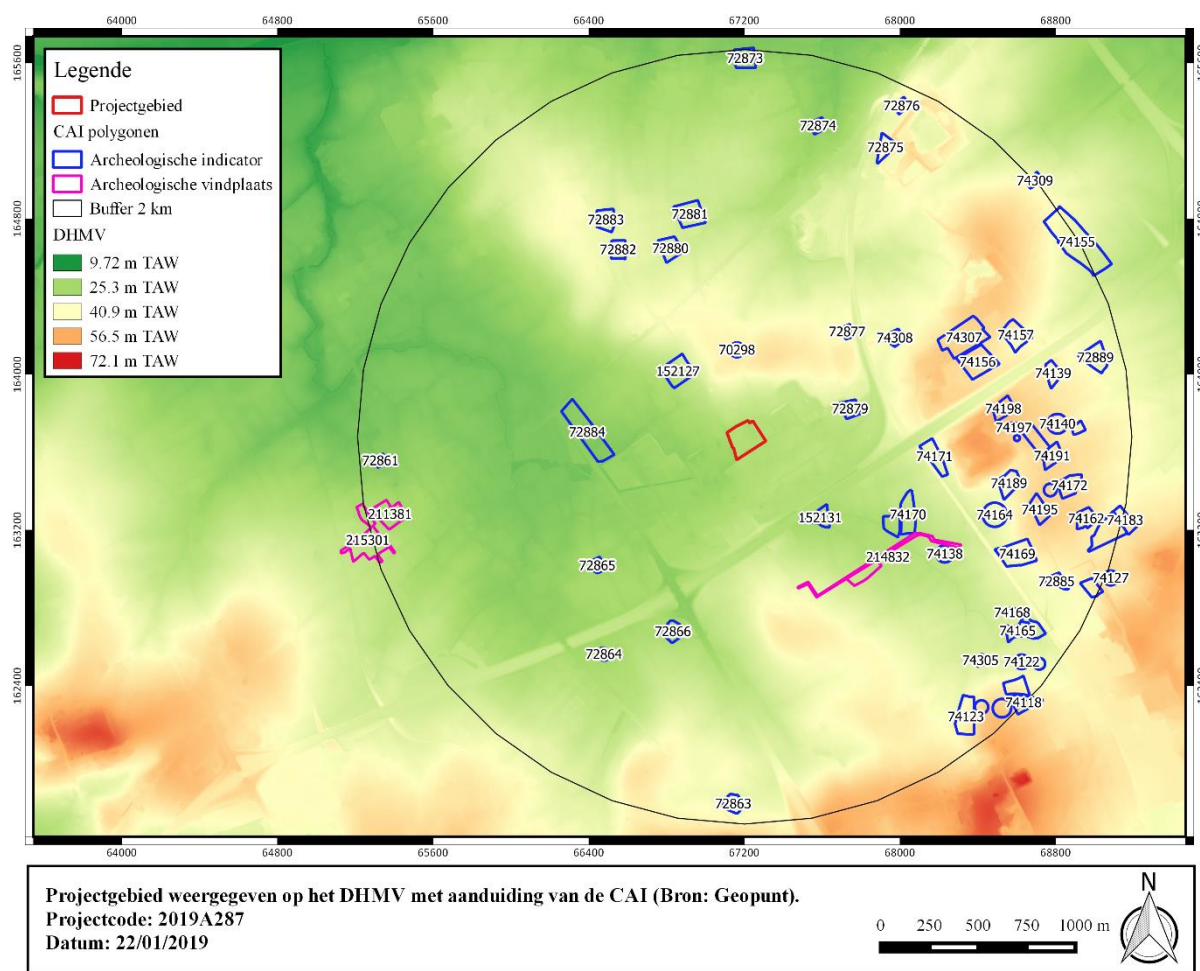
Op het plangebied of de directe omgeving ervan zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Ongeveer 1 km ten zuidoosten van het plangebied, aan de Meersweg, werden in het kader van de ontwikkeling van een bedrijventerrein proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd. Hierbij werden restanten van middeleeuwse en vroegmoderne landindeling aangesneden en enkele paalsporen zonder herkenbaar ruimtelijk verband (CAI 214832 & CAI 218215)⁴. Een tweetal kilometer ten westen van het plangebied zijn twee vindplaatsen aangeduid op het kaartbeeld van de CAI. Polygoon 211381 betreft de vondst van sporen en vondsten uit de midden-Romeinse periode. Net ten zuiden van deze locatie werden bewoningssporen herkend uit de late IJzertijd en vroeg-Romeinse periode (CAI 215301). Een 200-tal meter ten zuidoosten van het plangebied werden in het kader van een archeologienota enkele controleboringen gezet. Hierbij werd een gedeeltelijke ophoging van het terrein vastgesteld. Verder wijzen bodemkundige waarnemingen, voor zover mogelijk, op een degelijk bewaard bodemprofiel. Verder onderzoek in de vorm van proefsleuven werd aanbevolen.⁵

Overige waarnemingen in de omgeving betreffen voornamelijk sites met walgracht, gekend door middel van cartografische bronnen en lithische artefacten, gerecupereerd bij veldprospecties.

⁴ Demoen D. et al, 2016, Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Menen Meerseweg (Lar Zuid), BAAC-Vlaanderen bvba, pp. 40

⁵ Verleysen A. & Van Wetter S., 2018, Archeologienota Lar Noord-Verslag van Resultaten, ADEDE Archeologisch rapport 267, 2018A268, pp.54

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

211381	Mechanische prospectie (2013); NK: 15 meter Midden-Romeinse tijd: grachten en greppels, enkele kuilen, pakket colluvium, geassocieerd met Romeins aardewerk Bron: Devroe A., Claesen J., Janssens N., Krekelbergh N. 2013: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem. Menen, Tibeertstraat, BAAC Vlaanderen Rapport 67, Gent.
214832	Mechanische prospectie (2016); NK: 15 meter Onbepaald: greppels en paalkuilen Bron: Demoen D., Claus A., Krekelbergh N. 2016: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Menen- Meersweg (Lar Zuid), BAAC Vlaanderen Rapport 284, Gent.
215301	Mechanische prospectie (2016); NK: 15 meter Late ijzertijd: Paalkuilen en kuilen waarin clusters kunnen herkend worden. Enkele houtschoolrijke kuilen, greppels en grachten.

	Romeinse tijd: Paalkuilen en kuilen waarin clusters kunnen herkend worden. Enkele houtskoolrijke kuilen, greppels en grachten. De bewoning uit de Late IJzertijd en de vroeg-Romeinse periode bestaat uit een aantal verschillende sporentypes. De meest vondstenrijke sporen betreffen een grote waterdragende structuur en een aantal greppels. De grote waterdragende structuur wordt wegens de grote omvang van het spoor geïnterpreteerd als een soort poel waarin tijdens verschillende fasen nederzettingsafval werd gedumpt. De greppels hadden vermoedelijk een begrenzend of afbakende functie. Hoewel het volledige verloop van deze greppels niet helemaal duidelijk is, kunnen we de aanwezigheid van een enclosure vermoeden. Een aanwijzing hiervoor zijn een concentratie omvangrijke kuilen en paalkuilen Bron: https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/1366/bijlagen/6856
218215	Mechanische prospectie (2017); NK: 15 meter Volle middeleeuwen: Sporen, gelinkt aan extensieve inrichting en exploitatie van het landschap. Deze sporen klimmen op tot de 13e eeuw. Daarnaast enkele kuilen met geïsoleerde ligging. Bron: David Demoen & Stephanie Sadones 2017: Archeologienota Menen, Meersweg: Verslag van Resultaten. BAAC Vlaanderen Rapport 508, Gent.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

70298	Indicator cartografie; NK: 150 meter 17^e eeuw: molen
71480	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72861	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: site met walgracht
72863	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: site met walgracht
72864	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72865	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht

72866	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72873	Indicator cartografie; NK: 150 meter Onbepaald: site met walgracht
72874	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: site met walgracht
72875	Indicator cartografie; NK: 15 meter Middeleeuwen: molen
72876	Indicator cartografie; NK: 150 meter Nieuwe tijd: molen
72877	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72879	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72880	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: site met walgracht
72881	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: site met walgracht
72882	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: site met walgracht
72883	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
72884	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74307	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
74308	Indicator cartografie; NK: 15 meter

	Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht
152127	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: site met walgracht
152131	Indicator cartografie; NK: 250 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht

Veldprospecties

72885	Veldprospectie (1988); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Site met Walgracht
72889	Veldprospectie (1988); NK: 15 meter Late middeleeuwen: Site met Walgracht
72890	Veldprospectie (1988); NK: 150 meter Late middeleeuwen: Site met Walgracht
74117	Veldprospectie (1989); NK: 150 meter Nieuwe Tijd: postmiddeleeuws aardewerk
74118	Veldprospectie (1989); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe Tijd: aardewerk
74121	Veldprospectie (1990); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Middeleeuwen: aardewerk
74122	Veldprospectie (1990); NK: 150 meter Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk verspreid over akker
74123	Veldprospectie (Vauterin, C., 1990); NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk – bouwmetaal – site met walgracht
74125	Veldprospectie (1990); NK: 15 meter Middeleeuwen: reducerend gebakken aardewerk

	Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk Nieuwe tijd: bouwmetaal
74127	Veldprospectie (1990); NK: 150 meter Steentijd: lithisch metaal Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk
74133	Veldprospectie (1990); NK: 150 meter Middeleeuwen: site met walgracht Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk verspreid over akker Nieuwe tijd: glas Nieuwe tijd: bouwmetaal Nieuwste tijd: aardewerk
74138	Veldprospectie (Vauterin, C., 1990); NK: 15 meter Nieuwe tijd: postmiddeleeuwse schervan: rood aardewerk, rood geglazuurd aardewerk, grijs steengoed, witte pijpen, door bemesting op akker verspreid
74139	Veldprospectie (1990); NK: 150 meter Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk Nieuwste tijd: aardewerk
74140	Veldprospectie (1990); NK: 15 meter Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk
74155	Veldprospectie (1990); NK: 15 meter Steentijd: lithisch metaal Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk
74156	Veldprospectie (1990); NK: 15 meter 18 ^e eeuw: aardewerk – bouwmetaal
74157	Veldprospectie (1990); NK: 15 meter Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk verspreid over akker Nieuwe tijd: glas

	Nieuwe tijd: bouwmetaal
74162	Veldprospectie (1990); NK: 15 meter Middeleeuwen: grijs aardewerk Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk
74164	Veldprospectie (1990); NK: 150 meter Steentijd: lithisch metaal Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk
74165	Veldprospectie (1990); NK: 150 meter Middeleeuwen: grijs aardewerk Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk
74168	Veldprospectie (1990); NK: 150 meter Steentijd: lithisch metaal Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk Nieuwste tijd: aardewerk
74169	Veldprospectie (1990); NK: 15 meter Middeleeuwen: grijs aardewerk Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk Nieuwe tijd: glas
74170	Veldprospectie (Vauterin, C., 1990); NK: 15 meter Nieuwe tijd: postmiddeleeuwse schervan: rood aardewerk, rood geglazuurd aardewerk, faience, grijs steengoed, bruin en grijs zoutglazuur, majolica.
74171	Veldprospectie (Vauteirn, C., 1990); NK: 15 meter Late middeleeuwen: beige steengoed, reducerend gebakken aardewerk Nieuwe tijd: postmiddeleeuwse schervan, oxiderend gebakken aardewerk, wit of geel aardewerk, steengoed, pijpaaarde – groen dun-en dikwandig glas, bodemfragment van zgn. potfles in groen, dikwandig glas. – 10-tallen dakpan-en baksteenfragmenten.
74172	Veldprospectie (1990); NK: 15 meter Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk

74183	Veldprospectie (1990); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Middeleeuwen: aardwerk Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardwerk Nieuwe tijd: glas Nieuwe tijd: metaal
74184	Veldprospectie (1990); NK: 15 meter Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardwerk
74185	Veldprospectie (1990); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardwerk verspreid over terrein
74186	Veldprospectie (1991); NK: 150 meter Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardwerk
74187	Veldprospectie (1991); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
74189	Veldprospectie; NK: 15 meter Finaal-paleolithicum: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardwerk Nieuwe tijd: aardwerk
74191	Veldprospectie; NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: aardwerk
74195	Veldprospectie (1991); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Nieuwste tijd: postmiddeleeuws aardwerk Nieuwste tijd: glas
74196	Veldprospectie (1990); NK: 150 meter

	Steentijd: lithisch materiaal Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk Nieuwe tijd: metaal
74197	Veldprospectie (1991); NK: 150 meter Nieuwe tijd: postmiddeleeuws aardewerk
74198	Veldprospectie (1991); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal
74304	Veldprospectie (1988); NK: 15 meter Middeleeuwen: site met walgracht
74305	Veldprospectie (Vauterin, C., 1988); NK: 150 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht.
74306	Veldprospectie (Vauterin, C., 1990); NK: 15 meter Late middeleeuwen: alleenstaande site met walgracht Nieuwe tijd: postmiddeleeuwse scherven verspreid over terrein: rood, geglazuurd aardewerk, grijs steengoed
74309	Veldprospectie (1988); NK: 15 meter Middeleeuwen: site met walgracht - In de eerste helft van de 18de eeuw zou er zich hier een omwalde site gesitueerd hebben met een L-vormig hoofdgebouw en een tweede er tegenover (schuur of stalling). Het geheel werd omgeven door een walgracht op rechthoekig plan, te bereiken via een rechte dreef. - Tijdens de veldprospectie werden geen archeologica gevonden of anomalieën die op het bestaan van een walgracht wijzen.

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Op ca. 2 kilometer ten westen van het plangebied werden bij recent onderzoek bewoningssporen uit de late ijzertijd en de Romeinse periode waargenomen (CAI 211381 & CAI 215301). De Romeinse aanwezigheid uitte zich o.a. in het aanleggen van wegen. Zo zou de Dronckaertstraat teruggaan op een oude Romeinse heirweg van Roncq naar Kortrijk.

Voordat Lauwe zich ontwikkelde als parochie was er vermoedelijk reeds een volmiddeleeuwse bidplaats. De heerlijkheid Lauwe zou teruggaan op een kleine nederzetting aan een doorwaadbare plaats aan de Leie. Bij een vooronderzoek in 2017 ten oosten van het plangebied werden sporen van erfindeling uit de volle middeleeuwen vastgesteld (CAI 218215).

Gedurende het Ancien Régime ressorteert Lauwe onder de kasselrij van Kortrijk en de roede der dertien provinciën. De heerlijkheid werd ingedeeld en een ruim aantal achterlenen. Het dorp wordt vermeld als Louwa in 1128 en als Lauha in 1143. Historisch-cartografische indicatoren wijzen op een bebouwingsconcentratie rondom de dorpskern en verspreide hoevebouw in de ruimere omgeving. Lauwe zou tot diep in de 19e eeuw haar ruraal karakter behouden.

In de 19e eeuw evolueert de gemeente Lauwe geleidelijk van een landbouwdorp naar een geïndustrialiseerde gemeente, wat zich o.a. veruitwendigt in een demografische groei van 1000 inwoners in 1800 tot bijna 5000 rond 1910. Deze bevolkingsevolutie brengt de uitbreiding van bepaalde wijken met zich mee. Ook de openbare infrastructuur werd uitgebouwd. In de 18de en 19de eeuw werden tevens heel wat hoeves opgetrokken die vaak teruggaan tot stichtingen van de 14de of 15de eeuw.

Het industrieterrein LAR ontwikkelt zich in de tweede helft van de 20e eeuw.⁶

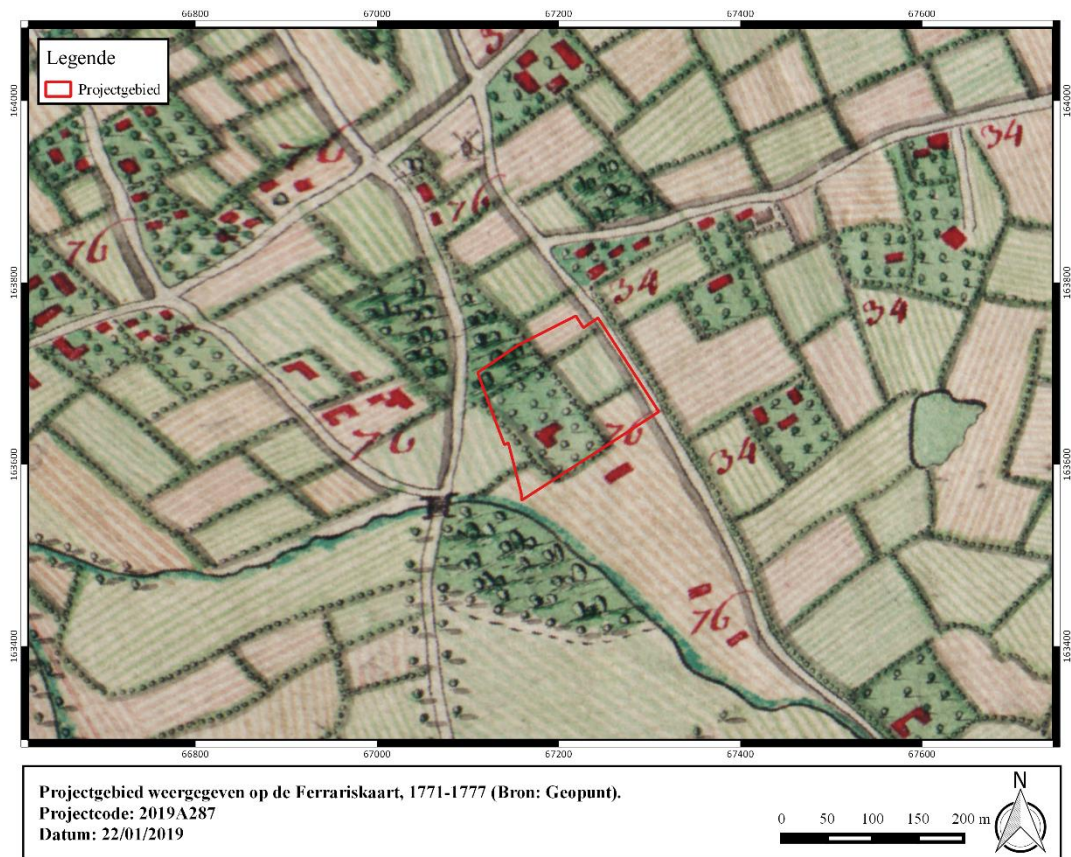
⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed

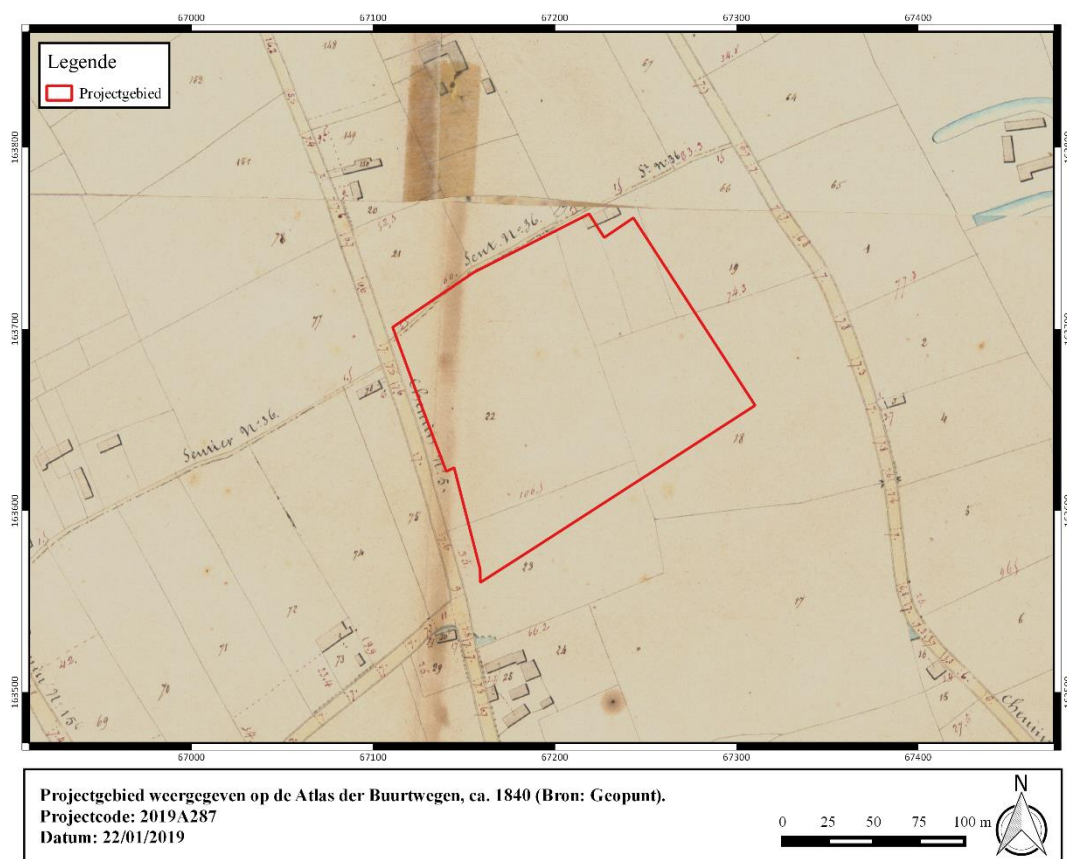
1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

De Ferrariskaart geeft een L-vormig gebouw weer binnen de contour van het plangebied. Dit gebouw is omgeven door een boomgaard die aan de noordzijde aansluit bij een bebost perceel. Het overgrote deel van het terrein is in gebruik als akkerland. Het verloop van de Larstraat en de Grote Molenstraat zijn reeds duidelijk waarneembaar. Precies ten zuiden van het plangebied stroomt de Rekkembeek.

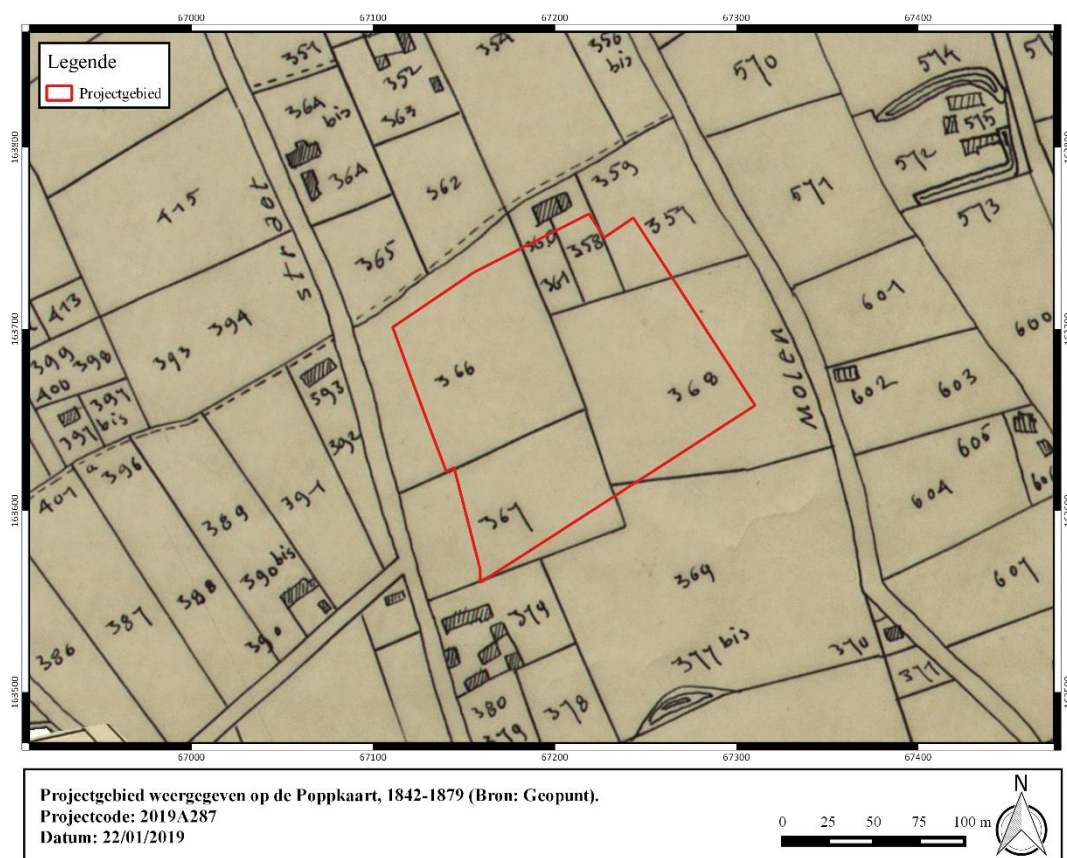
De Atlas der Buurtwegen geeft geen bebouwing weer binnen het plangebied. In het noordoostelijk deel grenst het onderzoeksterrein aan een gebouw, dat overigens nog steeds zichtbaar is tot de orthofoto van 2000-2003 (zie 1.4.2.4). De Poppkaart toont een gelijk beeld.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt)

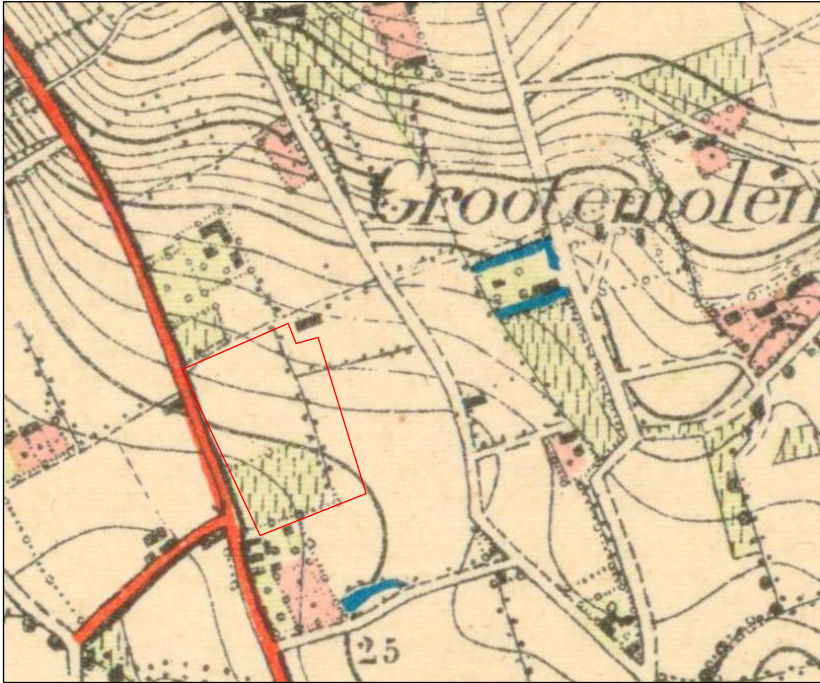
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

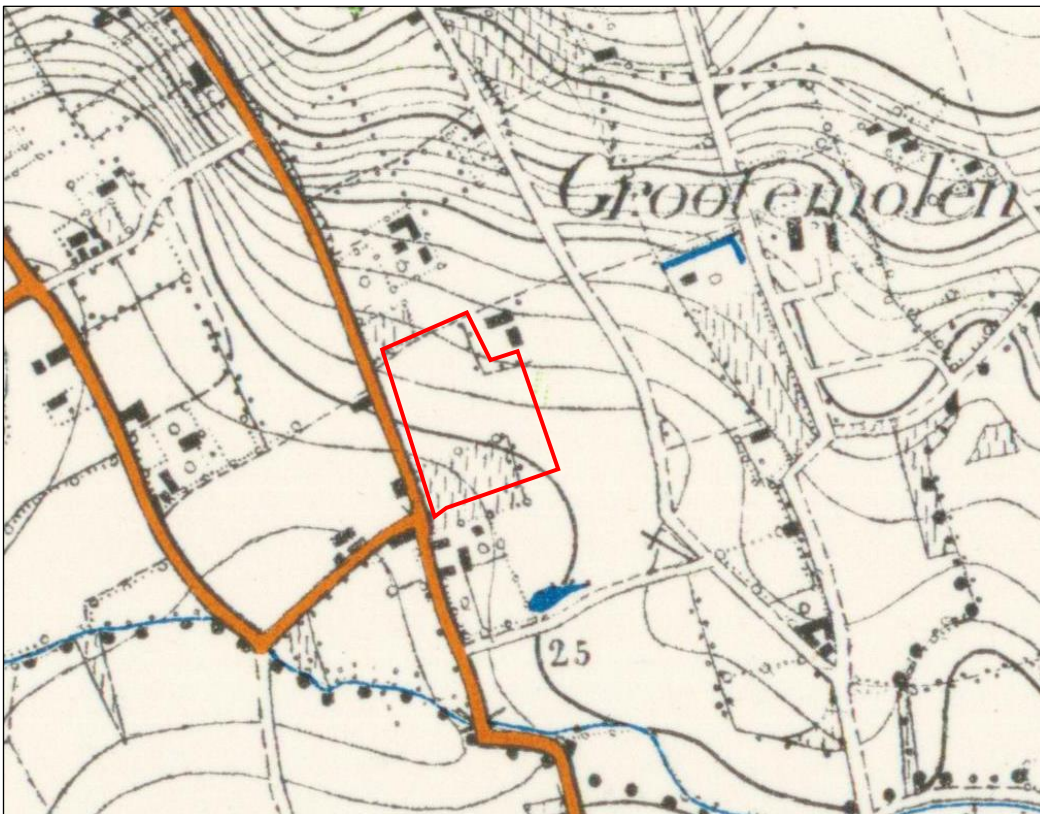
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

De topografische kaart van 1883 geeft geen bebouwing weer binnen de contour van het plangebied. De zuidwestelijke zone is in gebruik als grasland. Op hoogtelijnen is te zien dat het terrein deels gelegen is op een hoogte van 25 m TAW. Dit bevestigt de veronderstelling dat het terrein op heden (deels) is opgehoogd. De hoogtelijnen tonen een duidelijke helling in het terrein in noordoostelijke richting. De topografische kaart van 1911 geeft een gelijk beeld weer.

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van 1883 (Bron: Cartesius).

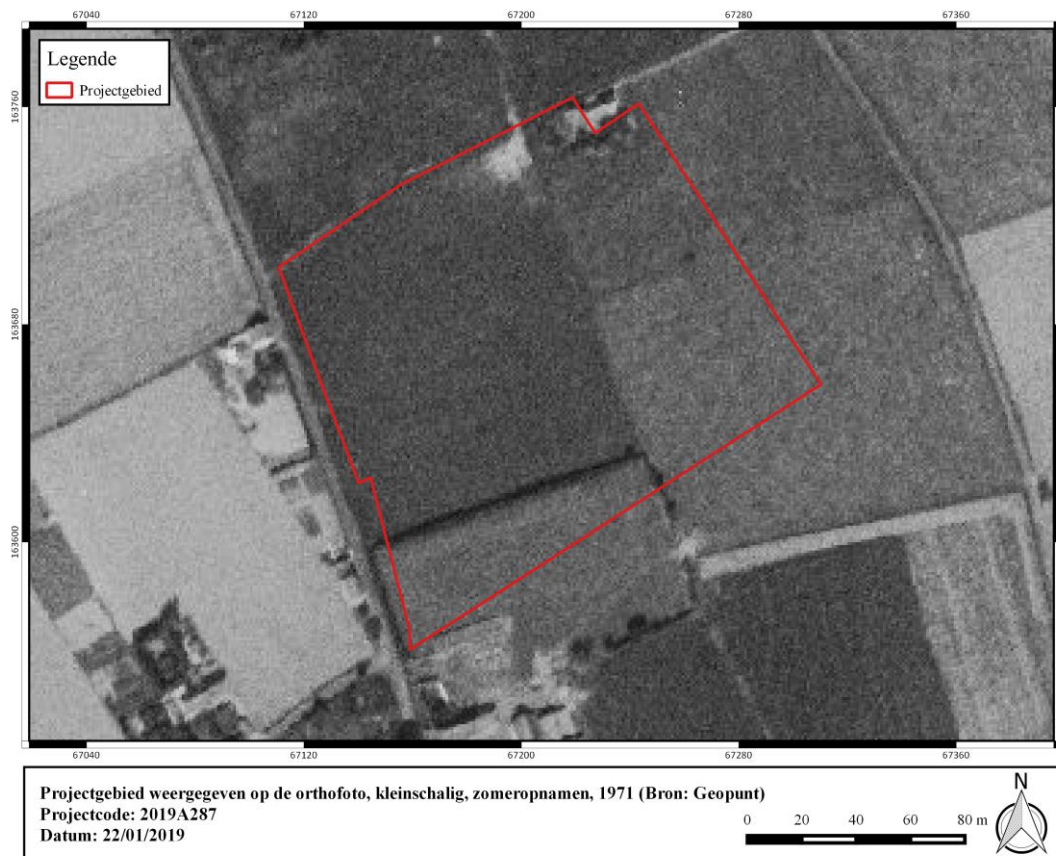
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart, 1911 (Bron: Cartesius).

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een zeer duidelijke evolutie weer in het bodemgebruik gedurende de laatste decennia. Op de orthofoto van 1971 is het plangebied niet bebouwd en in gebruik als grasland. In het noordoostelijk deel van het projectgebied wordt mogelijk een gebouw aangesneden. Vanaf de orthofoto van 1979-1990 is in het zuidwestelijk deel van het onderzoeksterrein duidelijk de huidige bebouwing met aansluitende verharding zichtbaar. Deze situatie blijft ongewijzigd op de orthofoto van 2000-2003.

Op de orthofoto van 2008-2011 zijn bouwwerkzaamheden waar te nemen in het oostelijk deel van het plangebied. Mogelijks werd een deel van de westelijke zone bij deze constructiewerken ingericht als werfzone of zone voor stockage. Ook dient rekening gehouden te worden met de mogelijk passage van zwaar vrachtverkeer.

De geplande werken hebben betrekking op een oppervlakte van 9260 m², waarvan op heden 1500 m² is bebouwd en bijkomend 1080 m² is verhard. Het overige deel van het terrein waar de werken worden uitgevoerd is in gebruik als grasland. Aan de perceelsgrenzen is vrij dichte vegetatie in de vorm van struiken aanwezig.

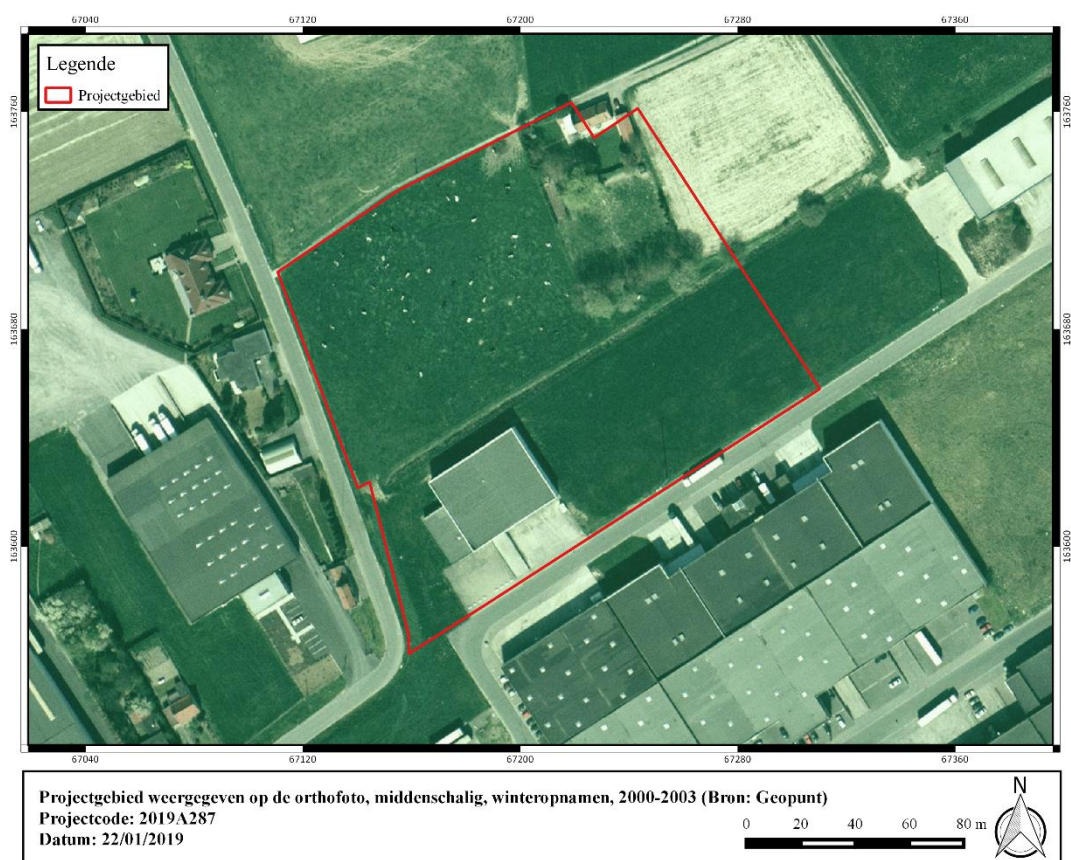

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

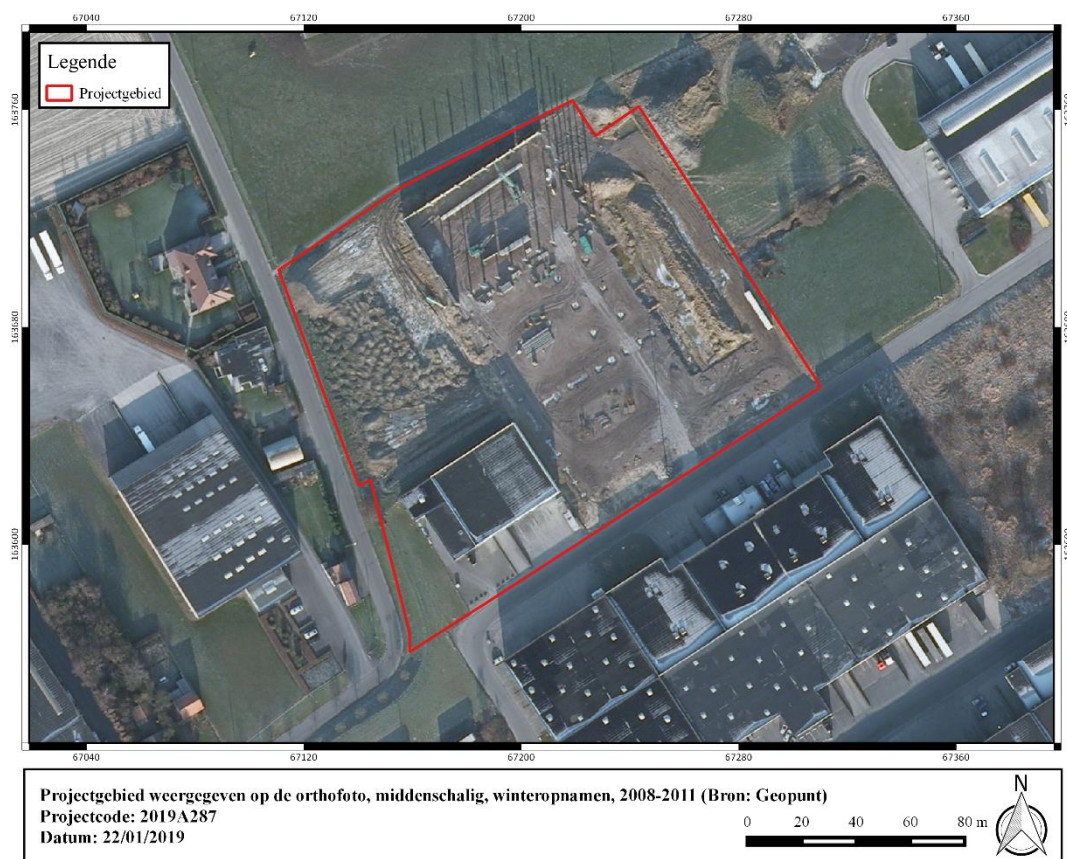

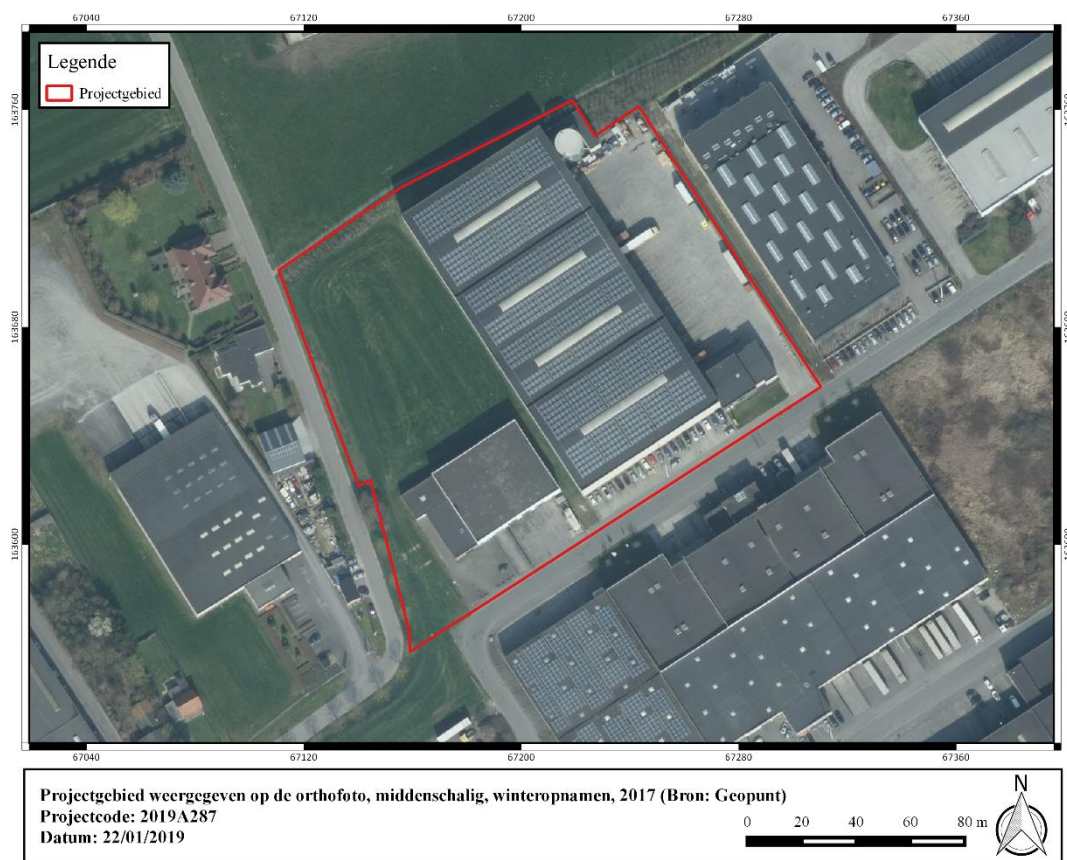
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de uitbreiding van de bestaande infrastructuur aan Lar 1 E – 2 E te Menen. Het plangebied is heden grotendeels in gebruik als groenzone, tegen de straatzijde bevindt zich een bestaand gebouw. Het volledige plangebied is ca. 2,25 ha groot, de geplande werken beslaan een oppervlakte van ca. 9260 m².

Landschappelijk gezien is Menen gelegen in de zandleemstreek, op het Schelde-Leie interfluvium. Net ten zuiden van de planlocatie stroomt de Rekkembeek richting de Leie, het plangebied is gelegen in het beekdal. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen/vroeg-Holoceen. De bodemkaart geeft een matig droge zandleembodem weer ter hoogte van het plangebied waarbij mogelijk resten van een E-horizont bewaard kunnen zijn. Gelet de ligging in een beekdal, met een lichte en vruchtbare ondergrond zal de landschappelijke situatie een aantrekkingskracht gehad hebben op rondtrekkende gemeenschappen jager-verzamelaars en vroege landbouwers. Daarenboven suggereren de gegevens van de bodemkaart mogelijk gunstigere bewaringscondities m.b.t. artefactensites. Daarnaast dient opgemerkt te worden dat het terrein gelegen is aan de voet van een zandleemrug, waardoor zich doorheen de tijd op het plangebied afgespoeld sediment geaccumuleerd kan hebben. Op het DHMV is tevens een opmerkelijk verschil in hoogte tussen het plangebied en het westelijk gelegen perceel op te merken. Mogelijk werden reeds maaiveldwijzigingen uitgevoerd. In eerste instantie zullen door middel van een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en bewaringscondities m.b.t. archeologisch erfgoed geëvalueerd dienen te worden.

Cartografische bronnen wijzen op een ruraal en open karakter van het landschap. Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden is het terrein deels in gebruik als akker en deels in gebruik als boomgaard. In het zuiden is een gebouw weergegeven. In de ruime omgeving is een groot aantal alleenstaande hoeves afgebeeld. Daarnaast is het terrein gelegen nabij een oversteekplaats in de Rekkembeek. Jonger kaartmateriaal geeft binnen de grenzen van het plangebied geen bebouwing meer weer. Op de orthofotosequentie is de evolutie in landgebruik duidelijk zichtbaar. Op het oudste luchtbeeld is het terrein duidelijk nog quasi integraal in gebruik als akker en grasland. Op het beeld van de jaren '80 is de huidige bebouwing zichtbaar. Op het luchtbeeld van 2008-2011 is duidelijk zichtbaar dat de noordoostelijke helft van het terrein wordt ontwikkeld. Er valt ook op te merken dat ter hoogte van de zuidwestelijke helft grondwerken aan de gang zijn. Mogelijk betreft het de stockage van sediment in het kader van de toenmalige bouwwerken of ophogingswerken, de impact hiervan is niet duidelijk.

Op het plangebied of de directe omgeving ervan zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Ongeveer 1 km ten zuidoosten van het plangebied, aan de Meersweg, werden in het kader van de ontwikkeling van een bedrijventerrein proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd. Hierbij werden restanten van middeleeuwse en vroegmoderne landindeling aangesneden en enkele paalsporen zonder herkenbaar ruimtelijk verband (CAI 214832 & CAI 218215)⁷. Een tweetal kilometer ten westen van het plangebied zijn twee vindplaatsen aangeduid op het kaartbeeld van de CAI. Polygoon 211381 betreft de vondst van sporen en vondsten uit de midden-Romeinse periode. Net ten zuiden van deze locatie werden bewoningssporen herkend uit de late IJzertijd en vroeg-Romeinse periode (CAI 215301). Een 200-tal meter ten zuidoosten van het plangebied werden in het kader van een archeologienota enkele controleboringen gezet. Hierbij werd een gedeeltelijke ophoging van het terrein vastgesteld. Verder wijzen bodemkundige

⁷ Demoen D. et al, 2016, Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Menen Meerseweg (Lar Zuid), BAAC-Vlaanderen bvba, pp. 40

waarnemingen, voor zover mogelijk, op een degelijk bewaard bodemprofiel. Verder onderzoek in de vorm van proefsleuven werd aanbevolen.⁸

Concreet kan er op basis van de landschappelijke situatie uitgegaan worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Gelet de ligging binnen een gradiëntsituatie dient rekening gehouden te worden met een verhoogde verwachting inzake de aanwezigheid van jager-verzamelaars. Daarnaast wijzen de gekende waarden op menselijke aanwezigheid in de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Er dient aldus rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van zowel vondsten- als sporenarcheologie. Daartegenover staan de waarneembare grondwerken op het grootste deel van het plangebied op het luchtbeeld van 2008-2011. De aard, noch de impact hiervan op het bodemarchief, zijn gekend. In eerste instantie zal een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en verstoringsgraad moeten evalueren. Blijkt het bodemarchief vlakdekkend geroerd tot in het moedermateriaal kunnen bijkomende onderzoeksdaten mogelijk niet langer zinvol zijn. Blijkt het bodemprofiel echter in die mate bewaard, waardoor uitgegaan kan worden van gunstige bewaringscondities m.b.t. artefactensites, dient een archeologische boorcampagne uitgevoerd te worden, eventueel aangevuld met proefputten in functie van artefacten. In functie van eventueel aanwezige sporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode.

⁸ Verleysen A. & Van Wetter S., 2018, Archeologienota Lar Noord-Verslag van Resultaten, ADEDE Archeologisch rapport 267, 2018A268, pp.54

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2018

AGIV

Demoen D. et al, 2016, Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Menen Meerseweg (Lar Zuid), BAAC-Vlaanderen bvba

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Verleysen A. & Van Wetter S., 2018, Archeologienota Lar Noord-Verslag van Resultaten, ADEDE Archeologisch rapport 267, 2018A268

